

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Τμήμα Κοινωνιολογίας

*Μεταπτυχιακό πρόγραμμα: Έρευνα για την Τοπική Κοινωνική
Ανάπτυξη και Συνοχή*

Θέμα: Πρόγραμμα Καλλικράτης

Μάθημα: «Θεωρία και Κοινωνιολογία των Οργανώσεων. Οργανωσιακά
ζητήματα και ανθρώπινο δυναμικό»

Διδάσκων Καθηγητής: Ναγόπουλος Νίκος

Φοιτητές: Καλομοίρη Αγγελική-
Τσαγκάτος Εμμανουήλ

Α' Εξάμηνο – Μυτιλήνη 2011

Πρόγραμμα Καλλικράτης

Ευρετήριο Περιεχομένων

-Εισαγωγή.....	σελίδα 4
----------------	----------

Κεφάλαιο 1^ο - Παρουσίαση προγράμματος

1. Καλλικράτης-διοικητικό πρόγραμμα	σελίδα 8
2. Διαφορές Καποδίστρια και Καλλικράτη	σελίδα 13
3. Καινοτομίες Προγράμματος Καλλικράτη	σελίδα 14
3.1 Ευκολότερη πρόσβαση σε υπηρεσίες.....	σελίδα 14
3.2 Νέες Τεχνολογίες στη διοίκηση- Ταχύτερη εξυπηρέτηση...σελ.	14
3.3 Εισάγονται νέοι θεσμοί-πρόσωπα.....	σελίδα 16

Κεφάλαιο 2^ο - Τομείς Καλλικράτη

1. Καλλικράτης και Εκπαίδευση.....	σελίδα 18
2. Καλλικράτης και Πράσινη Ανάπτυξη.....	σελίδα 19
3. Καλλικράτης και επιχειρηματικότητα.....	σελίδα 22
4. Επιτροπή Ποιότητας Ζωής.....	σελίδα 25

Κεφάλαιο 3^ο

Προϋποθέσεις για την επίτευξη των στόχων του «Καλλικράτη»...	σελίδα 27
--	-----------

Βιβλιογραφία.....	σελίδα 31
-------------------	-----------

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία ασχολείται με το νέο διοικητικό πρόγραμμα, το οποίο άρχισε να εφαρμόζεται στην Ελλάδα από τις αρχές του 2011. Σκοπός της εργασίας είναι να παρουσιάσει το νέο διοικητικό πρόγραμμα του Καλλικράτη και να επιχειρήσει μια κριτική προσέγγιση στο σύνολο του. Συγκεκριμένα, προσπαθήσαμε να αναδείξουμε τα ισχυρά στοιχεία και τις καινοτομίες του προγράμματος και να διαπιστώσουμε τυχόν αδυναμίες του. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, θα αναδειχτούν οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι πολιτικές του προγράμματος θα πετύχουν τους στόχους τους και θα συνεισφέρουν στην κοινωνική ανάπτυξη και συνοχή.

Οι, μέχρι τώρα πολιτικές χαρακτηρίζονταν από έλλειψη κοινωνικής συμμετοχής και συνεργατικότητας στον περιφερειακό σχεδιασμό. Η εμπειρία όμως αποδεικνύει ότι οι περιφερειακές πολιτικές δεν μπορούν να εφαρμοστούν αποδοτικά χωρίς την ύπαρξη οργανωτικού προτύπου δεσμεύσεων και ευρέων πολιτικών συνεργασιών, χωρίς την ενεργοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων και των δυνατοτήτων που προσφέρονται σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο (Ναγόπουλος Νίκος, 2011).

Για την άσκηση μιας πολυδύναμης και ουσιαστικής περιφερειακής πολιτικής είναι απαραίτητο οι περιφέρειες να ενδυναμωθούν πληθυσμιακά και διοικητικά, καθώς με τη συμμετοχή μεγαλύτερου αριθμού ατόμων, το διοικητικό σύστημα γίνεται ισχυρότερο και οι περιφέρειες μπορούν να συγκεντρώσουν τις δυνάμεις τους και να αναλάβουν αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, καθώς η άσκηση αναπτυξιακής πολιτικής απαιτεί ευρύτερες ενότητες. Επίσης, θα διευκολυνθεί και η συμμετοχή των περιφερειών σε ευρωπαϊκά προγράμματα.

Γίνεται πλέον φανερό, ότι καθίσταται αναγκαία η θεσμική ολοκλήρωση και ο λειτουργικός εκσυγχρονισμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο πλαίσιο μεταρρυθμίσεων κοινωνικού και διοικητικού χαρακτήρα, ώστε να εφαρμοσθούν νέες πολιτικές με προσαρμοσμένα, στην τοπική πραγματικότητα, εργαλεία διαχείρισης, αντιμετώπισης και επίλυσης προβλημάτων (Ναγόπουλος Νίκος, 2011).

Σύμφωνα με τον Ν. Ναγόπουλο, ως περιφερειακές πολιτικές ορίζονται αυτές που επιδιώκουν με συστηματικό τρόπο, να ενισχύσουν την ποιότητα και την επάρκεια των παραγωγικών και κοινωνικών υποδομών, του κεφαλαίου και των ανθρώπινων πόρων αλλά και των δομών και μηχανισμών διοίκησης περιοχών με αναπτυξιακή υστέρηση, έτσι ώστε να βελτιώσουν τις παραγωγικές τους εξειδικεύσεις και να

Πρόγραμμα Καλλικράτης

ενισχύσουν ή να διευρύνουν τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα. Η υιοθέτηση από τους περιφερειακούς φορείς μια αναπτυξιακής περιφερειακής στρατηγικής είναι απαραίτητη για την κοινωνική ανάπτυξη (Ναγόπουλος Νίκος, 2011).

Μια από τις ουσιώδεις θεσμικές μεταβολές αποτελεί η ανάδειξη της περιφέρειας ως κύριου πόλου αποκέντρωσης της διοίκησης, με την ολοκλήρωση της μεταφοράς του συνόλου των αρμοδιοτήτων κεντρικών φορέων στην περιφέρεια, ώστε η τελευταία να συγκροτήσει πλέον μια ενδιάμεση διακυβερνητική πολιτική οντότητα, με αποφασιστικές αρμοδιότητες, που την καθιστούν υπολογίσιμο παράγοντα στη θεσμική συγκρότηση του σύγχρονου κράτους. Στο πλαίσιο μιας περιφερειακής αναπτυξιακής στρατηγικής απαιτείται η συνεργασία μεταξύ υπηρεσιών, φορέων και ειδικών πρωτοβουλιών που μπορεί να εμφανιστούν σε τοπικό επίπεδο. Πρόκειται για την προσπάθεια οικοδόμησης του κοινωνικού κεφαλαίου με βάση τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών και τις ανάγκες των περιφερειακών οικονομιών. Η οικοδόμηση μιας νέας συλλογικότητας σε σχέση με τις ανάγκες αυτές, απαιτεί σημαντικές αλλαγές στους τρόπους λειτουργίας των υπηρεσιών και των φορέων (Κρητικίδης Γ. 2010).

Μια στοχευμένη περιφερειακή πολιτική προσανατολίζεται και περιλαμβάνει την ένταξη υλικών και άυλων υποδομών, πολιτικές δημοσίων δαπανών, πολιτικές επενδυτικών κινήτρων, πολιτικές για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και την επιχειρηματικότητα, πολιτικές κατάρτισης και δια βίου εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού, πολιτικές που αφορούν την περιφερειακή συγκρότηση και την αποκέντρωση του δημόσιου τομέα, πολιτικές εγκατάστασης ιδρυμάτων και τέλος, πολιτικές διασυνοριακής συνεργασίας (Πετράκος Γ., Ψυχάρης Γ., 2004).

Επιπλέον, η περιφερειακή στρατηγική πρέπει να αποσκοπεί στο να προσαρμόσει τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές προτεραιότητες για τις περιφερειακές αγορές εργασίας, στις τοπικές ανάγκες, με υψηλή αποτελεσματικότητα, σημαντικές και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις, αλλά και υποστηρικτικά μέτρα (Ναγόπουλος Ν., 2004).

Εδώ πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι οι τοπικές αγορές εργασίας σε συνδυασμό με την ποιότητα των δικτύων και των προσφερόμενων υπηρεσιών απασχόλησης αποτελούν όλο και περισσότερο βασικό πυλώνα της αναπτυξιακής διαδικασίας, σε εθνικό αλλά κυρίως σε περιφερειακό επίπεδο (Ρομπόλης Σ., 2004).

Επισημαίνεται δε, ότι η τοπική ανάπτυξη συνδέεται με την αξιοποίηση των τοπικών πόρων (φυσικών και ανθρώπινων) και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων

Πρόγραμμα Καλλικράτης

(οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών) μιας συγκεκριμένης περιοχής (Ζαϊμάκης Γ. : 2002).

Η ανάπτυξη των περιφερειών στη χώρα μας και η ενσωμάτωση της νέας τεχνολογίας, της γνώσης, της καινοτομίας και της πληροφορίας στον παραγωγικό και κοινωνικό τους ιστό, αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την αναβάθμιση του αναπτυξιακού τους ρόλου και τη συμβολή τους, στην αύξηση της απασχόλησης και την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με τη σταδιακή μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων (Ναγόπουλος Νίκος, 2011).

Επιπλέον, η περιφερειακή στρατηγική πρέπει να λαμβάνει υπόψη, τις τοπικές ιδιομορφίες και το ειδικότερο κοινωνικό, οικονομικό, θεσμικό και ιστορικό πλαίσιο κάθε περιοχής, σύμφωνα με τα οποία προκρίνονται διαφορετικές επιλογές. Σε κάθε περίπτωση, η ανάπτυξη συνεργασίας και κοινωνικού διαλόγου, η διασφάλιση χρόνου και πόρων πρέπει να αποτελούν προτεραιότητες της περιφερειακής πολιτικής (Ναγόπουλος Νίκος, 2011).

Μια άλλη σημαντική προϋπόθεση για την τοπική-περιφερειακή, κοινωνική ανάπτυξη, την οργάνωση των υποστηρικτικών δικτύων αλλά και για την εφαρμογή μορφών κοινωνικής οικονομίας, αποτελεί η ενεργοποίηση της κοινωνίας των πολιτών αφού αποτελεί έναν ενδιάμεσο χώρο ανάμεσα στο κράτος και τον πολίτη, ένα πλέγμα διαδράσεων ανάμεσα σε οργανώσεις κοινωνικού χαρακτήρα καθώς και ένα αντιστήριγμα, ανταγωνιστικό ή συμπληρωματικό απέναντι στην πολιτική κοινωνία, δηλαδή το κράτος. (Μακρυδημήτρης Α., 2002).

Κεντρικός στόχος των πολιτικών θα πρέπει να είναι η ανάπτυξη τοπικών δράσεων που είναι προσανατολισμένες σε τοπικά παραγωγικά συστήματα και ενισχύουν την απασχόληση, την επιχειρηματικότητα και την κοινωνική οικονομία, αξιοποιώντας καλύτερα τη γνώση, τα χαρακτηριστικά και τη φυσιογνωμία της τοπικής οικονομίας (Ναγόπουλος Νίκος, 2011).

Μια τέτοια περιφερειακή στρατηγική συναντά πολλά εμπόδια. Πέρα από τις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις της κεντρικής κρατικής διοίκησης, διαπιστώνεται επίσης μια αδυναμία των τοπικών κοινωνιών να επιδιώξουν, μέσα από την αναβάθμιση της συμμετοχής και της αντιπροσωπευτικότητας φορέων και οργανώσεων, την επιλογή των μέσων και εργαλείων αυτής της στρατηγικής και τη λήψη των κατάλληλων αποφάσεων, σε ότι αφορά την προσφορά γνώσης και την διάθεση των αναγκαίων οικονομικών πόρων (Ναγόπουλος Νίκος, 2011).

Πρόγραμμα Καλλικράτης

Οι περιφερειακές πολιτικές θα πρέπει να δίνουν προτεραιότητα στην αντιμετώπιση των κοινωνικών και περιφερειακών ανισοτήτων, στην ισότιμη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, στη διαφάνεια, στη δημιουργία νέων συλλογικών υποκειμένων και ταυτοτήτων, στην παραγωγή νέων θέσεων εργασίας και στην αύξηση της απασχόλησης. Όλα αυτά τα νέα προαπαιτούμενα που επαναπροσδιορίζουν την ανάπτυξη και την ενσωματώνουν σε κοινωνικές προοπτικές και συλλογικά οφέλη απαιτούν μονιμότερους μηχανισμούς στήριξης και μια «από τα κάτω» θεσμοποίηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας (Ναγόπουλος Νίκος, 2011).

Η εμπειρία έχει αποδείξει ότι οι περιφερειακές πολιτικές δεν μπορούν να εφαρμοστούν αποδοτικά όταν υπάρχει απουσία οργανωτικού προτύπου δεσμεύσεων και ευρέων πολιτικών συνεργασιών και χωρίς την ενεργοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων και του κοινωνικού κεφαλαίου σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο (Ναγόπουλος Νίκος, 2011).

Στις επόμενες σελίδες, πραγματοποιείται συνοπτική παρουσίαση του νέου διοικητικού προγράμματος και θα προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε την ύπαρξη των προαναφερθέντων στοιχείων που συμβάλλουν στην περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη στο πρόγραμμα του Καλλικράτη.

Πρόγραμμα Καλλικράτης

Κεφάλαιο 1^ο - Παρουσίαση προγράμματος

1. Καλλικράτης-διοικητικό πρόγραμμα

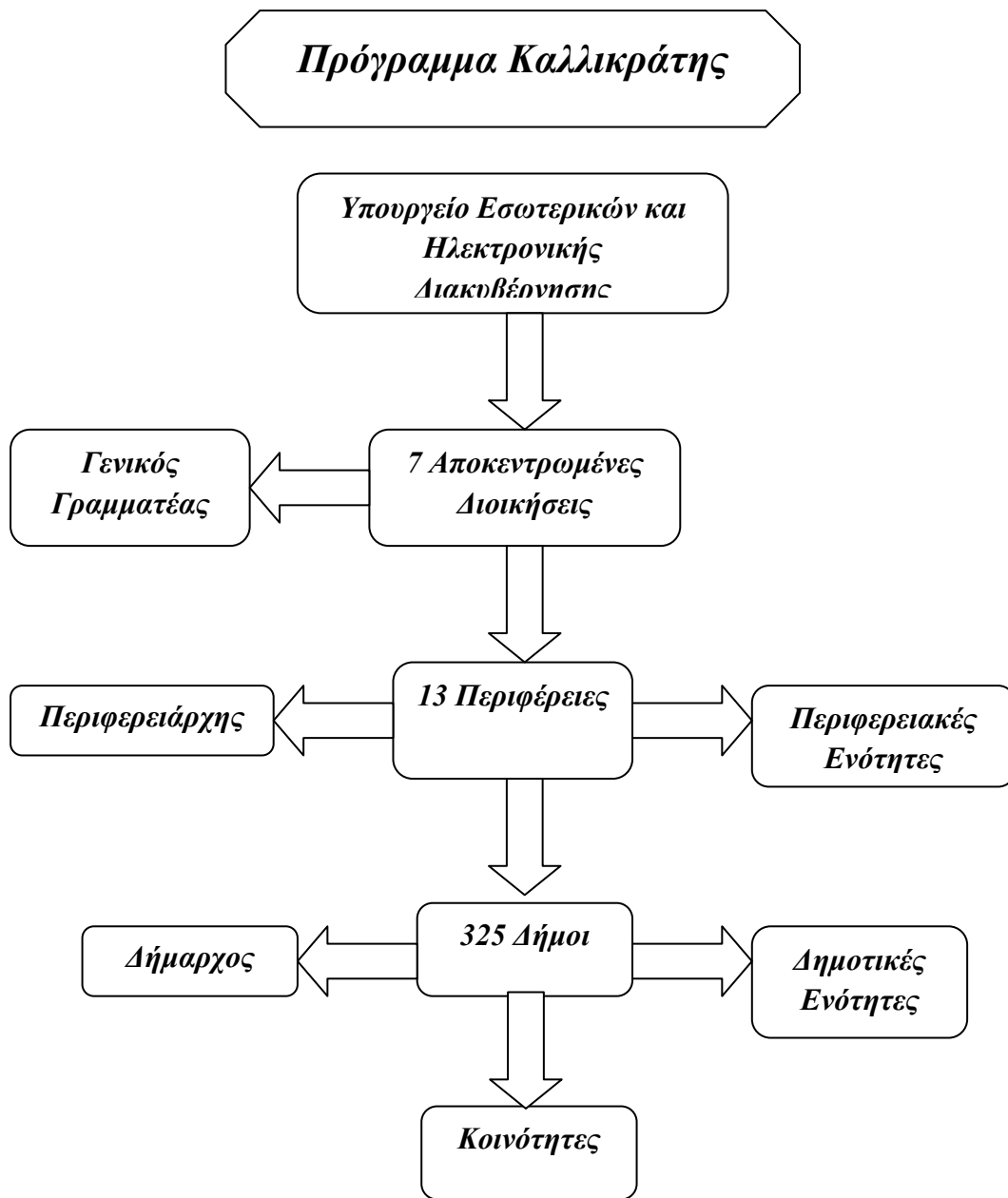
Το **πρόγραμμα Καλλικράτης**, αφορά μια Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία εφαρμόστηκε από τον Ιανουάριο του 2011. Πρόγραμμα Καλλικράτης, ονομάζεται ο ελληνικός νόμος 3852/2010, με τον οποίο μεταρρυθμίστηκε η διοικητική διαίρεση της Ελλάδας και επανακαθορίστηκαν τα όρια των αυτοδιοικούμενων μονάδων, ο τρόπος εκλογής των οργάνων και οι αρμοδιότητές τους. Το πρόγραμμα αυτό ψηφίστηκε από την Ελληνική Βουλή το Μάιο του 2010. Σύμφωνα με αυτήν τη διοικητική διαίρεση, η χώρα διαιρείται σε 7 αποκεντρωμένες διοικήσεις, 13 περιφέρειες και 325 δήμους.. Οι περιφέρειες και οι δήμοι είναι αυτοδιοικούμενοι, δηλαδή οι αρχές τους εκλέγονται με καθολική ψηφοφορία ανάμεσα στους μόνιμους κατοίκους. Οι 910 δήμοι του σχεδίου Καποδίστρια συνενώνονται και μειώνονται σε 325 δήμους (Ν.3852/2010, ΦΕΚ 87 Α'/2010).

Ο Καλλικράτης θεωρείται συνέχεια του προγράμματος Καποδιστρία, καθώς προβλέπει περαιτέρω συνένωση των δήμων στα πλαίσια μιας περιφερειακής ανάπτυξης και συνοχής. Βασικές πτυχές του προγράμματος είναι:

1. η μείωση του αριθμού των δήμων και των νομικών τους προσώπων κατά περίπου 2/3,
2. η αντικατάσταση των 57 νομαρχιών ως δευτεροβάθμιων ΟΤΑ από τις περιφέρειες,
3. οι αλλαγές στον τρόπο χρηματοδότησης,
4. η αύξηση της θητείας των αυτοδιοικητικών οργάνων από 4 σε 5 έτη και η ανάθεση νέων αρμοδιοτήτων σε αυτά.

Κριτήριο για τη δημιουργία δήμων ήταν να μην υπάρχει δήμος με πληθυσμό μικρότερο από 25.000 κατοίκους στα μεγάλα αστικά συγκροτήματα της Αττικής και της Θεσσαλονίκης και πληθυσμός μικρότερος από 10.000 κατοίκους για την υπόλοιπη Ελλάδα.. Εξαίρεση αποτελούν οι ορεινές περιοχές στις οποίες ορίστηκε κατώτατο όριο 2000 κατοίκων και τα νησιά που εφαρμόστηκε η λογική νησί-δήμος (με εξαίρεση και εδώ την Κρήτη και τη Εύβοια).

Πρόγραμμα Καλλικράτης

**Σχήμα 1. Σχηματική απεικόνιση της νέας Διοικητικής Διαίρεσης
της χώρας- Καλλικράτης**

Πρόγραμμα Καλλικράτης

Πιο συγκεκριμένα προβλέπεται ότι:

- Πρωτοβάθμιος οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) ορίστηκε ο **δήμος**. Ο δήμος διοικείται από το δήμαρχο και το δημοτικό συμβούλιο. Αυτοί εκλέγονται κάθε 5 χρόνια με καθολική ψηφοφορία ανάμεσα στους δημότες και τους μόνιμους κατοίκους. Συνακόλουθα, κάθε δήμος χωρίζεται επίσης σε διαμερίσματα. Τα επιμέρους αυτά διαμερίσματα ονομάζονται «**δημοτικές ενότητες**» και αυτές με τη σειρά τους σε «**κοινότητες**». Οι κοινότητες διαθέτουν δικά τους συμβούλια, τα κοινοτικά συμβούλια. Εδώ πρέπει να τονιστεί, ότι ο ρόλος αυτών των συμβουλίων είναι συμβουλευτικός και δεν μπορεί να μετέχει στη λήψη αποφάσεων.
- Δευτεροβάθμιος οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης ορίζεται η **περιφέρεια**, η οποία περικλείει μία ευρεία γεωγραφική περιοχή της χώρας. Οι περιφέρειες αποτελούν 13 διοικητικές μονάδες του ελληνικού κράτους η καθεμιά από τις οποίες έχει συγκροτηθεί σε μια ευρύτερη περιοχή της χώρας, Κάθε περιφέρεια διαθέτει δικά της αυτοτελή όργανα και υπηρεσίες τα οποία είναι αρμόδια για το σχεδιασμό, το συντονισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και την επίλυση ευρύτερων ζητημάτων και προβλημάτων της περιοχής, καθώς και για επιμέρους καθήκοντα της κεντρικής διοίκησης που μπορεί να της ανατεθούν. Επίσης ο όρος περιφέρεια περικλείει και γεωγραφική σημασία, υπό την έννοια ότι κάθε περιφέρεια διαθέτει συγκεκριμένη έκταση, πληθυσμό και έδρα. Η περιφέρεια διοικείται από τον περιφερειάρχη και το περιφερειακό συμβούλιο. Αυτοί είναι αιρετοί, δηλαδή, εκλέγονται κάθε 5 έτη με καθολική ψηφοφορία από τους δημότες και τους μόνιμους κατοίκους των δήμων που ανήκουν στην περιφέρεια. Κάθε περιφέρεια με τη σειρά της διαιρείται σε «**περιφερειακές ενότητες**», οι οποίες συνήθως συμπίπτουν με τους νομούς. Κάθε περιφερειακή ενότητα διαθέτει δικό της αντιπεριφερειάρχη που προέρχεται από το συνδυασμό του περιφερειάρχη. Στο πλαίσιο της ανακατανομής των ρόλων, οι περιφέρειες αναλαμβάνουν ένα μέρος των αρμοδιοτήτων των καταργημένων νομαρχιών, χάνουν όμως ένα μέρος των νυν αρμοδιοτήτων τους οι οποίες περνούν στην αρμοδιότητα των αποκεντρωμένων διοικήσεων..
- Σε ένα τρίτο επίπεδο ορίζεται η **αποκεντρωμένη διοίκηση**. Δύο ή περισσότερες περιφέρειες θα συγκροτούν σ' έναν τρίτο βαθμό, την αποκεντρωμένη διοίκηση. Εξάιρεση σε αυτό τον κανόνα αποτελούν οι αποκεντρωμένες διοικήσεις της Αττικής και της Κρήτης, οι οποίες περιλαμβάνουν μια περιφέρεια. Συνολικά προβλέπονται 7 αποκεντρωμένες διοικήσεις. Η αποκεντρωμένη διοίκηση δεν

Πρόγραμμα Καλλικράτης

αποτελεί θεσμό αυτοδιοίκησης καθώς ο επικεφαλής της είναι ο **γενικός γραμματέας** ο οποίος διορίζεται από την κυβέρνηση. Αυτός συγκεντρώνει στο πρόσωπο τους την πλειοψηφία των σημαντικότερων αρμοδιοτήτων. Στο συμβούλιο της αποκεντρωμένης διοίκησης συμμετέχουν οι οικείοι περιφερειάρχες και οι εκπρόσωποι των τοπικών ενώσεων των δήμων, όμως ο χαρακτήρας του είναι κυρίως συμβουλευτικός.

Η σύσταση των αποκεντρωμένων διοικήσεων. έγινε για να αναλάβουν βασικές αρμοδιότητες των περιφερειών, μετά την καθιέρωση των τελευταίων ως αυτοδιοικούμενων οργανισμών. Πρόκειται για αρμοδιότητες που είτε λόγω των διατάξεων του Συντάγματος, είτε λόγω του χαρακτήρα τους, αποφασίστηκε να μην περάσουν στην τοπική αυτοδιοίκηση, αλλά να παραμείνουν στην ευθύνη της κεντρικής εξουσίας.

Από τις παραπάνω μεταβολές εξαίρεση αποτελεί το Άγιο Όρος το οποίο διατηρεί το αυτοδιοίκητο του βάσει του *Καταστατικού Χάρτη του 1924*.

Ο Διοικητικός χάρτης της Ελλάδας διαμορφώνεται λοιπόν ως εξής:

Α) Κατάλογος αποκεντρωμένων διοικήσεων

<u>Αποκεντρωμένη διοίκηση</u>	<u>Έδρα</u>	<u>Περιφέρειες</u>
1. Αττικής	Αθήνα	Αττικής
2. Μακεδονίας-Θράκης	Θεσσαλονίκη	Κεντρ.Μακεδ.Ανατ. Μακ.Θρακη
3. Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας	Ιωάννινα	Ηπείρου, Δυτικής Μακεδονίας
4. Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας	Λάρισα	Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδας
5. Πελοπον., Δυτ. Ελλάδας-Ιονίου	Πάτρα	Πελοπον, Δυτ. Ελλάδας, Ιονίων
6. Αιγαίου	Πειραιάς	Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου
7. Κρήτης	Ηράκλειο	Κρήτης

1. Αττικής(κίτρινο)
2. Μακεδονίας-Θράκης(πράσινο)
3. Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας (κόκκινο)
4. Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας (μωβ)
5. Πελοποννήσου., Δυτ. Ελλάδας-Ιονίου(λαδί)
6. Αιγαίου (μπλε)
7. Κρήτης (πορτοκαλί)

Πρόγραμμα Καλλικράτης

Β) Κατάλογος περιφερειών

1. Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με έδρα την Κομοτηνή
2. Κεντρικής Μακεδονίας με έδρα τη Θεσσαλονίκη
3. Δυτικής Μακεδονίας με έδρα την Κοζάνη
4. Ηπείρου με έδρα τα Ιωάννινα
5. Θεσσαλίας με έδρα τη Λάρισα
6. Ιονίων Νήσων με έδρα την Κέρκυρα
7. Δυτικής Ελλάδας με έδρα την Πάτρα
8. Στερεάς Ελλάδας με έδρα τη Λαμία
9. Αττικής με έδρα την Αθήνα
10. Πελοποννήσου με έδρα την Τρίπολη
11. Βορείου Αιγαίου με έδρα τη Μυτιλήνη
12. Νοτίου Αιγαίου με έδρα την Ερμούπολη
13. Κρήτης με έδρα το Ηράκλειο

Γ) Παράρτημα Δήμων Καλλικράτη

325 Δήμοι

Πρόγραμμα Καλλικράτης

2. Διαφορές Καποδίστρια και Καλλικράτη

Διοικητικό Σύστημα	Καποδίστριας	Καλλικράτης
1. <u>Επίπεδο Δήμων</u>	910 δήμοι-Διαιρούνταν σε δημοτικά διαμερίσματα.	325 δήμους . Διαιρούνται σε δημοτικές ενότητες, οι οποίες ταυτίζονται ουσιαστικά με τους δήμους που συνενώθηκαν. Αυτές με τη σειρά τους διαιρούνται σε κοινότητες, οι οποίες ταυτίζονται με τα παλαιά δημοτικά διαμερίσματα.
2. <u>Νομαρχίες</u>	57 νομαρχίες	Καταργήθηκαν
3. <u>Επίπεδο Περιφέρειας</u>	13, υπεύθυνες για το συντονισμό των ΟΤΑ, τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεών τους και την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής σε περιφερειακό επίπεδο. Ο περιφερειάρχης διοριζόταν απ' την κυβέρνηση.	13-Παρέμειναν στα ίδια γεωγραφικά όρια, αλλά πλέον αποτελούν δευτεροβάθμιους ΟΤΑ με αιρετό περιφερειάρχη και συμβούλιο. Ανάλυση μέρους των αρμοδιοτήτων των νομαρχιών.
4. <u>Αποκεντρωμένες Διοικήσεις</u>	Δεν υπήρχαν	7. Ο επικεφαλής τους (γενικός γραμματέας) διορίζεται απ' την κυβέρνηση. Ανέλαβαν σε γενικές γραμμές τις αρμοδιότητες των παλαιών περιφερειών.
5. <u>Δημοτικές επιχειρήσεις</u>	6.000 Νομικά Πρόσωπα και επιχειρήσεις των Δήμων.	Τα νομικά πρόσωπα και οι επιχειρήσεις μειώνονται σε περίπου 1.500 μέσω συνενώσεων ή καταργήσεων.
6. <u>Χρηματοδότηση ΟΤΑ</u>	Χρηματοδότηση από κρατικό προϋπολογισμό, ευρωπαϊκά προγράμματα, δημοτικά τέλη, ίδιοι πόροι (π.χ. δημοτικές επιχειρήσεις)	Χρηματοδότηση από τους ίδιους φορείς όμως προστίθεται μερίδιο από κρατικούς φόρους (ΦΠΑ, φορολογία εισοδήματος, φόρο ακίνητης περιουσίας)
7. <u>Αυτοδιοικητικές εκλογές</u>	Διεξάγονταν κάθε 4 χρόνια, μήνα Οκτώβριο. Εάν ο πρώτος συνδυασμός δεν συγκέντρωνε 42%, η διαδικασία επαναλαμβανόταν την επόμενη Κυριακή ανάμεσα στους δυο πρώτους.	Διεξάγονται κάθε 5 χρόνια, τον Ιούνιο, μαζί με τις Ευρωεκλογές. Απαιτείται απόλυτη πλειοψηφία - 50%, για την ανακήρυξη συνδυασμού ως νικητή. Εάν δεν επιτευχθεί, η διαδικασία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή μεταξύ των δύο πρώτων.

Πρόγραμμα Καλλικράτης

Με μια συγκριτική ματιά του Καλλικράτη με τον Καποδίστρια (το προηγούμενο σύστημα) διαπιστώνουμε τα εξής: (πηγή: www.wikipedia.gr).

3. Καινοτομίες Προγράμματος Καλλικράτη

3.1 Ευκολότερη πρόσβαση σε υπηρεσίες

Για τους πολίτες της περιφέρειας, η δημιουργία και αποτελεσματική λειτουργία ενός ισχυρού αυτοδιοικητικού θεσμού, με πλειάδα αρμοδιοτήτων και αναπτυξιακές ευθύνες, φέρνει κοντά τους τη διοίκηση, ώστε να πάνσουν να υποχρεώνονται να απευθύνονται ή να αναγκάζονται να μεταφερθούν στο κέντρο για πολλές σημαντικές υποθέσεις τους. Αυτό συμβαίνει καθώς αρμοδιότητες που ασκούνταν μέχρι πρότινος από κρατικές υπηρεσίες και φορείς μεταφέρονται τώρα στις περιφέρειες(αποκέντρωση). Τέτοιες υπηρεσίες είναι η διαχείριση των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων, οι υπηρεσίες Υποδομών – Μεταφορών – Επικοινωνιών, οι ακτοπολικές συγκοινωνίες, λιμάνια περιφερειακής σημασίας, θέματα φυσικών πόρων – ενέργειας – βιομηχανίας, τομείς Χωροταξίας - πολεοδομίας και περιβάλλοντος, τομείς εκπαίδευσης, πολιτισμού και αθλητισμού (δια βίου εκπαίδευση-κατάρτιση), εμπορίου, τουρισμού και απασχόλησης, πολιτικής προστασίας, γεωργίας - κτηνοτροφίας και αλιείας. Ένας μεγάλος αριθμός δραστηριοτήτων μεταφέρεται λοιπόν στην περιφέρεια, κοντά στον πολίτη (Κείμενο δημόσιας διαβούλευσης, Αρχές Νομοθετικής Πρωτοβουλίας, Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, «Πρόγραμμα Καλλικράτης», 2010).

3.2 Νέες Τεχνολογίες στη διοίκηση- Ταχύτερη εξυπηρέτηση

Η θεμελίωση της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης συνδέεται με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ώστε ο πολίτης να έχει δυνατότητα να εξυπηρετείται αυτόματα και ταχύτερα, ξεπερνώντας χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες. Επίσης προβλέπεται η ανάρτηση των αποφάσεων των διοικήσεων στο διαδίκτυο με σκοπό τη διαφάνεια. Εξασφαλίζεται έτσι το δικαίωμα πρόσβασης των πολιτών στην πληροφόρηση και η άσκηση κοινωνικού ελέγχου στις πράξεις της περιφέρειας και στη διαχείριση των οικονομικών πόρων, και έτσι η εφαρμογή της αρχής της πολιτικής λογοδοσίας.

Πρόγραμμα Καλλικράτης

Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση μπορεί να λειτουργήσει ως δύναμη μετασχηματισμού των κοινωνικών και διοικητικών δομών, βελτιώνοντας τον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες έρχονται σε επαφή με την τοπική αυτοδιοίκηση. Σε πρακτικό επίπεδο, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση έχει τη δυνατότητα να εξυπηρετεί τον πολίτη με κατάλληλο τρόπο αδιάλειπτα, μειώνει το κόστος παροχής, αυξάνει την ταχύτητα διάχυσης της πληροφόρησης και το πλήθος των διαθέσιμων πληροφοριών, διευκολύνοντας έτσι την πρόσβαση σε αυτές μεγάλου πλήθους πληροφοριών. Η προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, επιπλέον, δια της απλοποίησης και αλληλουχίας των διαδικασιών, εξασφαλίζει διαδικασίες εσωτερικής αποκέντρωσης στους νέους, μεγαλύτερους και ισχυρότερους Δήμους, αυξάνοντας τον οριζόντιο συντονισμό των δράσεων και των υπηρεσιών και την αμεσότερη διασύνδεση των Ο.Τ.Α. με την κοινωνία των πολιτών, τις επιχειρήσεις και τις εθελοντικές οργανώσεις. Και, βέβαια, εγγυάται «τεχνικά» τη δυνατότητα να λαμβάνονται αποφάσεις και να υλοποιούνται δράσεις όσο το δυνατόν εγγύτερα στον πολίτη και το πρόβλημα που κάθε φορά ανακύπτει.

Κεντρικός στόχος της νέας Αρχιτεκτονικής είναι η θεμελίωση του ψηφιακού δήμου με τη σταδιακή αλλαγή της σημερινής μορφής της παροχής υπηρεσιών ώστε αντί να πηγαίνει ο πολίτης στις δημοτικές δομές, να παρέχονται όλο και περισσότερες υπηρεσίες σε αντίστοιχο σημείο στο χωριό του ή και στο σπίτι του. Έτσι, μειώνεται η σημασία της απόστασης ενός οικισμού από την έδρα ενός Δήμου και του προσδιορισμού της έδρας του.

Για τη διευκόλυνση του πολίτη θεσπίζονται:

- Δημοτικό e – ΚΕΠ: Τα ΚΕΠ εκσυγχρονίζονται και μετατρέπονται σε e – ΚΕΠ, ώστε να προσφέρουν ακόμα ταχύτερες υπηρεσίες στον πολίτη σε κάθε γωνιά της χώρας. Σε αυτά παρέχονται οι βασικές υπηρεσίες της δημοτικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης όσο το δυνατόν εγγύτερα στο πολίτη.
- Κάρτα Δημότη: Προβλέπεται η εισαγωγή της έξυπνης «κάρτας του Δημότη», και κατ' επέκταση η υλοποίηση της «κάρτας του πολίτη». Με αυτή περνούν οι Δήμοι στην αυτόματη εξυπηρέτηση (π.χ. έκδοση πιστοποιητικών), αλλά και διευκολύνεται η συμμετοχή σε δημοκρατικές διαδικασίες (π.χ. τοπικά δημοψηφίσματα).
- Αυτόματη Εξυπηρέτηση: Προβλέπεται να εισαχθεί σταδιακά η αυτόματη εξυπηρέτηση του πολίτη, με την εγκατάσταση σε περιοχές του δήμου

Πρόγραμμα Καλλικράτης

δημοτικών μηχανημάτων, ATM και έτσι οι πολίτες θα έχουν τη δυνατότητα αυτόματης εξυπηρέτησης 24ώρες το 24ώρο, 365 μέρες το χρόνο.

- Υπηρεσίες ηλεκτρονικών συναλλαγών: Αυτή αφορά την αυτοματοποίηση των διαδικασιών με τις οποίες συνεργάζονται οι δήμοι με τις τράπεζες και τις άλλες κρατικές υπηρεσίες, ώστε να γίνονται ταχύτερα οι οικονομικές συναλλαγές με τις επιχειρήσεις και τους πολίτες. Μέσω αυτής της αυτοματοποίησης των διαδικασιών, ο Δήμος εγκαθιστά επίσης την ηλεκτρονική επικοινωνία ανάμεσα στις υπηρεσίες του, ώστε να μην χρειάζεται, όπως γινόταν μέχρι τώρα, να αναλαμβάνει πολλές φορές ο πολίτης, ή ο εκπρόσωπος της επιχείρησης, το ρόλο του διαμεσολαβητή ανάμεσα στις υπηρεσίες (μεταφέροντας έγγραφα προς υπογραφή από μια υπηρεσία προς την άλλη).

- Βελτίωση Κοινωνικών Υπηρεσιών: Οι Δήμοι βελτιώνουν την πρόσβαση των πολιτών στις κοινωνικές υπηρεσίες που παρέχουν (Παιδεία, Υγεία, Πολιτισμό, Αθλητισμό) και εγκαθιστούν διαδικασίες ηλεκτρονικής εγγραφής μέσω του διαδικτύου.

3.3 Εισάγονται νέοι θεσμοί-πρόσωπα

- Ο θεσμός του δημοτικού ανταποκριτή: Ο δημοτικός ανταποκριτής προβλέπεται να είναι ένας πολυδύναμος υπάλληλος, ο οποίος θα μεριμνά για την εξυπηρέτηση των κατοίκων με την αξιοποίηση και των νέων τεχνολογιών.

- Συνήγορος του Δημότη και Συνήγορος της Επιχείρησης: Είναι ένας νέος θεσμός που εισάγεται στην τοπική διοίκηση. Είναι πρόσωπο το οποίο εκλέγεται από τα μέλη του συμβουλίου, με πλειοψηφία των 2/3. Μπορεί να προέρχεται από τα μέλη του συμβουλίου ή και εκτός αυτού. Αρμοδιότητα του είναι να παρεμβαίνει-διαμεσολαβεί ανάμεσα στον πολίτη ή την επιχείρηση και τη διοίκηση του δήμου, με στόχο την εξάλειψη της κακοδιοίκησης και την καλύτερη συνεργασία πολιτών και δημοτικής διοίκησης. Σε κάθε περίπτωση ο συνήγορος του δημότη και της επιχείρησης ορίζεται να είναι συμπαράστατός τους.

- Επιτροπή Διαβούλευσης: Είναι μια επιτροπή με θεσμοθετημένη συμμετοχή των εκπροσώπων των παραγωγικών φορέων της πόλης ή της περιφέρειας. Πλέον, στους Δήμους και στις Περιφέρειες συγκροτείται «Επιτροπή Διαβούλευσης» ως

Πρόγραμμα Καλλικράτης

γνωμοδοτικό όργανο. Σε αυτή συμμετέχουν, μεταξύ άλλων, εκπρόσωποι των φορέων της τοπικής κοινωνίας όπως:

- α) τοπικοί εμπορικοί και επαγγελματικοί σύλλογοι και οργανώσεις
- β) επιστημονικοί σύλλογοι και φορείς
- γ) τοπικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών
- δ) άλλες οργανώσεις και φορείς της κοινωνίας των πολιτών
- ε) εκπρόσωποι των τοπικών συμβουλίων νέων

- Πρόσβαση σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν επιχειρήσεις με την υποχρεωτική ανάρτησή τους στο Διαδίκτυο.

Για κάθε όργανο των Δήμων, των Περιφερειών και των Νομικών Προσώπων τους εισάγεται υποχρέωση ανάρτησης κάθε απόφασής τους, προκειμένου αυτή να είναι εκτελεστή. Όπως ισχύει και για το σύνολο του κράτους, κατά τις προβλέψεις του Νόμου για τη Διαφάνεια, με μόνη εξαίρεση τα θέματα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή απορρήτου, όλες οι άλλες πράξεις ή αποφάσεις οφείλουν να δημοσιοποιούνται στο διαδίκτυο. Διασφαλίζεται έτσι η απόλυτη διαφάνεια, ο αποτελεσματικός δημόσιος έλεγχος και γίνεται εφικτή η ουσιαστική λογοδοσία των αυτοδιοικητικών αρχών. Συγκεκριμένα:

1. Προστατεύεται η επιχείρηση από την έλλειψη πληροφόρησης.
2. Δημιουργούνται θεσμοί προστασίας των επιχειρήσεων από την κακοδιοίκηση
3. Δημιουργείται ένα σταθερό και διαφανές πλαίσιο στις σχέσεις των ΟΤΑ με τις επιχειρήσεις μέσα από την εξορθολογικοποίηση και την επίστευση των διαδικασιών οικονομικού ελέγχου των προμηθειών των ΟΤΑ από επιχειρήσεις.

Πέρα όμως από το θεσμικό πλαίσιο, το οποίο θεσπίζεται και σκοπό έχει να ενθαρρύνει την ιδιωτική πρωτοβουλία, η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να συνεισφέρει στην ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας, για την εγκατάσταση παρατηρητηρίων για τις νέες μορφές επιχειρηματικότητας και τις νέες δυναμικές ανάπτυξης. Κύριο μέλημα των Δήμων είναι να υιοθετήσουν πράσινες δράσεις και να τις αναπτύξουν, ώστε αυτές να μπορέσουν μετά να διαχυθούν στην ιδιωτική οικονομία και στην παραγωγή.

Οι Δήμοι μπορούν ακόμη να δημιουργήσουν σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία ένα Δίκτυο διανομών, μέσω των συνεταιριστικών και καταναλωτικών

Πρόγραμμα Καλλικράτης

οργανώσεων, ώστε να παρακαμφτεί όλο το κύκλωμα εμπορίας και αισχροκέρδειας. Η προβολή αυτής της μορφής ανάπτυξης μέσα από την δημιουργία και οργάνωση νέων δομών οικονομικής δραστηριότητας, αποβαίνει τελικά προς όφελος των παραγωγών, αλλά και καταναλωτών. Τα τοπικά προϊόντα, θα μπορούσαν να αποτελέσουν κινητήρια μορφή στην ανάπτυξη των τοπικών οικονομιών.

Κεφάλαιο 2^ο - Τομείς Καλλικράτη

1. Καλλικράτης και Εκπαίδευση

Το πρόγραμμα Καλλικράτης στα πλαίσια της εκπαίδευσης προβλέπει συνενώσεις και ιδρύσεις πολυδύναμων σχολικών μονάδων. Δύο ή περισσότερα σχολεία ενώνονται με σκοπό να εξυπηρετηθούν οι αρχές της εκπαιδευτικής ισότητας και συνοχής, να εξοικονομηθεί διδακτικό προσωπικό και κτιριακές υποδομές.

Παρόλα αυτά εκφράζεται μια προβληματική για το κατά πόσο οι προθέσεις είναι αγνές και στοχεύουν στην εκπαιδευτική ανάπτυξη και συνοχή. Οι συνενώσεις σχολείων αν αποσκοπούν αποκλειστικά στην εξοικονόμηση χρηματικών πόρων και διδακτικού προσωπικού και δεν πραγματοποιηθούν με σωστό και αποτελεσματικό σχεδιασμό είναι σίγουρο ότι θα αποτύχουν.

Το σχολείο της γειτονιάς ή της κοινότητας καταργείται για να δώσει τη θέση του σε πολυπληθή, απρόσωπα και μαζικά «πολυδύναμα» σχολικά κέντρα. Το σχολείο της γειτονιάς θα γίνει παρελθόν, χιλιάδες μαθητές και εκπαιδευτικοί θα εξαναγκαστούν σε εξοντωτικές μετακινήσεις και ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα θα αυξηθεί κατακόρυφα με συνέπειες στην ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας (www.ethnos.gr). Τα μη λειτουργικά μονοθέσια, διθέσια, τριθέσια σχολεία συνενώνονται με σκοπό τη μεταφορά των παιδιών σε σχολικές μονάδες, όπου θα τους δίνεται η δυνατότητα για ισότιμη και σύγχρονη εκπαίδευση. Στις μεγάλες και σύγχρονες σχολικές κτιριακές εγκαταστάσεις, τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να απολαμβάνουν τον τεχνολογικό εξοπλισμό και ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό περιβάλλον αλληλόδρασης. Παρόλα αυτά, η μαζικοποίηση των τάξεων είναι πιθανό να μειώσει την ποιότητα παρεχόμενης εκπαίδευσης και την περιθωριοποίηση των αδύναμων μαθητών.

Πρόγραμμα Καλλικράτης

Οι εκπαιδευτικοί μέσω της Ομοσπονδίας τους, ΟΛΜΕ, επισημαίνουν ότι τόσο στην επαρχία όσο και στα μεγάλα αστικά κέντρα υπάρχουν κίνδυνοι όταν οι μαθητές πρέπει να μετακινούνται σε μεγάλες από το σπίτι τους αποστάσεις. Υπογραμμίζουν ότι ο μαθητής δεν πρέπει να μετακινείται πεζός σε μεγάλη απόσταση από το σπίτι του, δεν πρέπει, να διασχίζει μεγάλες αρτηρίες, γιατί υπάρχει ο κίνδυνος τροχαίων ατυχημάτων και επιπροσθέτως πρέπει να συνεκτιμάται ότι η επικινδυνότητα του αστικού περιβάλλοντος για ένα ανήλικο είναι πολύ μεγαλύτερη απ' ό,τι στις αγροτικές περιοχές.

Όσον αφορά τις απομακρυσμένες περιοχές της χώρας, η πολιτεία θα πρέπει να συνεκτιμήσει ειδικούς παράγοντες, όπως, το οδικό δίκτυο της χώρας μας και ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές καθώς και τις ειδικές κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν σε αυτές.

2. Καλλικράτης και Πράσινη Ανάπτυξη

Το Πρόγραμμα Καλλικράτης αναφορικά με την προστασία του περιβάλλοντος και την Πράσινη ανάπτυξη ακολουθεί τα σχετικά Κοινοτικά Προγράμματα και συμμετέχει στους σχετικούς ευρωπαϊκούς σχεδιασμούς. Η παραπάνω παραδοχή προκύπτει από την ανάλυση σχετικών αποσπασμάτων από άρθρα του νέου νόμου. Σκόπιμη είναι η παράθεση σχετικού παραδείγματος, όπως προκύπτει από το άρθρο 190 του Προγράμματος «Καλλικράτης» και το οποίο αναφέρεται στο θεσμό του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης και συγκεκριμένα στους σκοπούς του:

«Σκοπός και αρμοδιότητες του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης είναι:

Η διαχείριση, σύμφωνα με τις αποφάσεις του περιφερειακού συμβουλίου πιστώσεων του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων, χρηματοδοτήσεων φορέων του δημοσίου τομέα και άλλων νομικών προσώπων, χρηματοδοτήσεων προερχόμενων από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των άλλων διεθνών οργανισμών και λοιπών φορέων του εξωτερικού, οι οποίες αφορούν τα περιφερειακά και τα ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα της περιοχής της Περιφέρειας.

Γίνεται, επομένως κατανοητό ότι για να μελετήσουμε τον περιβαλλοντολογικό σχεδιασμό που εμπεριέχεται στον Καλλικράτη θα πρέπει να καταφύγουμε στις σχετικές ευρωπαϊκές πολιτικές και μέσα από τη μελέτη του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» που

Πρόγραμμα Καλλικράτης

εφαρμόζεται σε χρονικό ορίζοντα 2007-2013 με τη σύμπραξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα διαπιστώσουμε και την «περιβαλλοντική» πολιτική του Καλλικράτη. Το παραπάνω πρόγραμμα έχει τους εξής στόχους:

- Γενικός στόχος 1: Η Αειφορική Διαχείριση των περιβαλλοντικών μέσων του φυσικού αποθέματος και των Αστικών Κέντρων (Εδαφος, Υδάτινο Περιβάλλον, Ατμόσφαιρα, Φύση).
- Γενικός στόχος 2: Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης στο σχεδιασμό και την εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής και η βελτίωση της απόκρισης της Κοινωνίας και των Πολιτών σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας (ενεργητικές πολιτικές για κοινωνικές διεκδικήσεις από πλευράς του πολίτη, όπως αυτές απαντώνται και στις παρεχόμενες σημειώσεις του διδάσκοντα).

Οι αναπτυξιακοί και περιβαλλοντικοί (γενικοί) στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» ταυτίζονται και συνεπώς, η επίτευξη των στόχων αυτών αναμένεται να οδηγήσει τόσο στην προώθηση της ανάπτυξης, όσο και στην προστασία του περιβάλλοντος.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων είναι απαραίτητη η τήρηση των παραπάνω έντεκα αξόνων προτεραιότητας:

- Άξονας Προτεραιότητας 1: Προστασία Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος και Αστικές Μεταφορές/ Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής/ Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.

Στόχος, η μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, η διαχείριση της κλιματικής αλλαγής, η κατασκευή έργων εξοικονόμησης ενέργειας και η επιτυχής διαχείριση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

- Άξονας Προτεραιότητας 2: Προστασία και Διαχείριση Υδατικών Πόρων.

Στόχος, η διασφάλιση της ποιότητας των υδάτων και η παροχή πόσιμου ύδατος στα αστικά κέντρα και σε τουριστικές περιοχές επαρκούς μεγέθους και υψηλής ποιότητας. Η αντιμετώπιση προβλημάτων λειψυδρίας.

Πρόγραμμα Καλλικράτης

- Άξονας Προτεραιότητας 3: Η πρόληψη περιβαλλοντικού κινδύνου και η αντιμετώπισή του εάν αυτός προκύψει.

Στόχος, η ενίσχυση των σχετικών υποδομών πρόληψης και προστασίας και ειδικότερα σε ό, τι σχετίζεται με υποδομές αντιπλημμυρικής προστασίας, καθώς αυτές οι υποδομές κρίνονται κορυφαίας σημασίας για την προστασία της ζωής και των περιουσιακών στοιχείων των πολιτών. Επιπροσθέτως οι υποδομές αυτές είναι κρίσιμη προϋπόθεση για την προσέλκυση επενδύσεων.

- Άξονας Προτεραιότητας 4: Προστασία Εδαφικών Συστημάτων/ Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων.

Στόχος, ο έλεγχος και η ρύθμιση ρύπανσης προερχόμενης από τη μη ελεγχόμενη διάθεση αστικών στερεών αποβλήτων, με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η προστασία της δημόσιας υγείας.

- Άξονας Προτεραιότητας 5: Τεχνική Βοήθεια.

Στόχος, υποστήριξη του συνολικού προγράμματος και υλοποίηση των σχεδιασμών του.

- Άξονας Προτεραιότητας 6: Προστασία Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος/ Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής.

Ουσιαστικά εξειδικεύει τους στόχους του πρώτου άξονα, επιδιώκοντας τη μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων, της ηχορύπανσης και της εκπομπής ακτινοβολιών.

- Άξονας Προτεραιότητας 7: Προστασία και Διαχείριση Υδατικών Πόρων. Κρίνουμε ότι λανθασμένα τιτλοφορείται με ίδια επωνομασία με εκείνη του Άξονα Προτεραιότητας 2, αφού ο στόχος αυτού του άξονα είναι η ικανοποιητική επάρκεια αυτών των πόρων σε βάθος χρόνου, κάτι που ο ανωτέρω Άξονας με τον αριθμό 2 δεν προβλέπει/ εμπεριέχει.

- Άξονας Προτεραιότητας 8: Πρόληψη και Αντιμετώπιση Περιβαλλοντικού Κινδύνου. Παρατηρούμε ξανά να τιτλοφορούνται δύο Άξονες με παρόμοιο τρόπο, έτσι ο άξονας 8 συμπίπτει στον τίτλο με τον Άξονα 3. Εντούτοις, ο συγκεκριμένος Άξονας τονίζει την ανάγκη ύπαρξης αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης και

Πρόγραμμα Καλλικράτης

αναφορικά με τον τομέα της πρόληψης και της αντιμετώπισης περιβαλλοντικών κινδύνων. Επιπροσθέτως, τονίζει τη σπουδαιότητα της **δικτύωσης σχετικά με την πολιτική προστασία.**

- Άξονας Προτεραιότητας 9: Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας. Απειλούμενα και κινδυνεύοντα είδη προστατεύονται και μαζί με αυτά και οι οικότοποί τους. Ο στόχος του Άξονα προκύπτει και από τον τίτλο του.
- Άξονας Προτεραιότητας 10: Θεσμοί και Μηχανισμοί. Στόχος, η επίτευξη αποτελεσματικότερης περιβαλλοντικής πολιτικής από πλευράς ΥΠΕΧΩΔΕ.
- Άξονας Προτεραιότητας 11: Τεχνική Βοήθεια.

Στόχος, η παροχή τεχνικής κάλυψης στη Διαχειριστική Αρχή του εν λόγω Προγράμματος, αλλά και στους Τελικούς του Δικαιούχους με στόχευση την Υλοποίηση του Προγράμματος κατά τον αρτιότερο δυνατό τρόπο.

3. Καλλικράτης και επιχειρηματικότητα

Το πρόγραμμα «Καλλικράτης» προωθεί την επιχειρηματικότητα με το να εισάγει καινοτομίες που στόχο έχουν να διευκολύνουν όχι μόνο τον πολίτη, αλλά και τα νομικά πρόσωπα. Ένα σχετικό παράδειγμα είναι η ίδρυση των δημοτικών e-ΚΕΠ, στα οποία παρέχονται υπηρεσίες της δημοτικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης όσο το δυνατόν εγγύτερα γεωγραφικά και για να υπόκεινται ο πολίτης/επιχειρηματίας τη λιγότερη δυνατή ταλαιπωρία. Η άσκηση κάθε αρμοδιότητας, στόχος των e-ΚΕΠ, είναι να γίνεται χωρίς τη διάσπαση σε πολλές αρμόδιες δημοτικές ή περιφερειακές υπηρεσίες. Στόχος είναι ο πολίτης ή το νομικό πρόσωπο να εξυπηρετείται από τα e-ΚΕΠ, ώστε να κερδίζει χρόνο και πόρους και να μην ταλαιπωρείται από την κρατική γραφειοκρατία που πάσχει συνήθως από έλλειψη ορθολογικής και καλά οργανωμένης **δικτύωσης.**

Οι δήμοι, με βάσει διατάξεις του προγράμματος του «Καλλικράτη», αναλαμβάνουν και αρμοδιότητες που αφορούν στην εξυπηρέτηση των επιχειρήσεων. Ένα σχετικό παράδειγμα είναι η παροχή αδειοδοτήσεων, όπου πληρούνται οι κατάλληλες προϋποθέσεις.

Πρόγραμμα Καλλικράτης

Ένα άλλο αξιομνημόνευτο και νεοσύστατο όργανο είναι η Επιτροπή Διαβούλευσης, όπως θεσμοθετείται από το άρθρο 76 του «Καλλικράτη». Στην εν λόγω Επιτροπή μέρος λαμβάνουν- εκτός από νομικά πρόσωπα και εργαζόμενοι του κάθε δήμου, εκπρόσωπους τοπικών ενώσεων (παραδείγματος χάριν ένας τοπικός σύλλογος γονέων και κηδεμόνων), μέλη πολιτισμικών και αθλητικών ενώσεων, μέλη **ΜΚΟ** που δραστηριοποιούνται εντός των γεωγραφικών πλαισίων της περιφέρειας, εκπρόσωποι της **Κοινωνίας των Πολιτών**, εκπρόσωποι τοπικών συμβουλίων νέων και δημότες- και μέλη τοπικών εμπορικών και επαγγελματικών συλλόγων και οργανώσεων, αλλά και εκπρόσωποι τοπικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών και, τέλος, εκπρόσωποι των επιστημονικών φορέων και συλλόγων.

Η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης:

α) Γνωμοδοτεί στο δημοτικό συμβούλιο σχετικά με τα αναπτυξιακά προγράμματα και τα προγράμματα δράσης του δήμου, το επιχειρησιακό πρόγραμμα και το τεχνικό πρόγραμμα του δήμου.

β) Γνωμοδοτεί για θέματα γενικότερου τοπικού ενδιαφέροντος, που παραπέμπονται σε αυτή από το δημοτικό συμβούλιο ή το δήμαρχο.

γ) Εξετάζει τα τοπικά προβλήματα και τις αναπτυξιακές δυνατότητες του δήμου και διατυπώνει γνώμη για την επίλυση των προβλημάτων και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτών.

δ) Δύναται να διατυπώνει παρατηρήσεις επί του περιεχομένου του κανονιστικού χαρακτήρα αποφάσεων οι οποίες εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 79 του ΚΔΚ.

Επομένως, έμμεσα σχετίζεται και με την προώθηση της τοπικής επιχειρηματικότητας.

Ένα άλλο δημοτικό όργανο που θεσπίστηκε με το πρόγραμμα «Καλλικράτης» είναι ο Συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης και αποτελεί το άρθρο 77 του νέου νόμου. Αξίζει να παραθέσουμε τα σχετικά με αυτό το δημοτικό όργανο, όπως παραθέτονται στο εν λόγω άρθρο:

Ι. Στους δήμους άνω των 20.000 κατοίκων, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, επιλέγεται, κατόπιν προκηρύξεως που δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του δήμου,

Πρόγραμμα Καλλικράτης

πρόσωπο εγνωσμένου κύρους και εμπειρίας, ως συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης. Υποψηφιότητες υποβάλλονται με δήλωση που κατατίθεται στο προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου κατά την έναρξη της διαδικασίας επιλογής. Ως συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης δεν μπορεί να επιλεγεί αιρετός δήμου, περιφέρειας ή βουλευτής. Ως προς το αξίωμα του συμπαραστάτη του δημότη ισχύουν τα κολλήματα και τα ασυμβίβαστα που προβλέπονται στο άρθρο 14 του παρόντος. Η θητεία του συμπαραστάτη ακολουθεί τη θητεία των δημοτικών αρχών.

II. Η διαδικασία για την επιλογή του συμπαραστάτη πρέπει να έχει ολοκληρωθεί σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών. Ο συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης επιλέγεται με απόφαση η οποία λαμβάνεται με μυστική ψηφοφορία και με πλειοψηφία των 2/3 του συνόλου των μελών του δημοτικού συμβουλίου. Αν δεν επιτευχθεί η επιλογή, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται κατά την ίδια ή μεταγενέστερη συνεδρίαση με την ίδια πλειοψηφία. Είναι επιτρεπτή με την ίδια πλειοψηφία και την αυτή διαδικασία η ανάκληση του συμπαραστάτη για πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων του, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

III. Ο συμπαραστάτης υποστηρίζεται διοικητικά από τις υπηρεσίες του δήμου, δέχεται καταγγελίες άμεσα θιγόμενων πολιτών και επιχειρήσεων για κακοδιοίκηση των υπηρεσιών του δήμου, των νομικών του προσώπων και των επιχειρήσεών του και διαμεσολαβεί προκειμένου να επιλυθούν τα σχετικά προβλήματα, ενώ είναι υποχρεωμένος να απαντά εγγράφως ή ηλεκτρονικά εντός 30 ημερών στους ενδιαφερόμενους.

IV. Η υποβολή καταγγελίας ή αναφοράς στο συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης δεν αναιρεί τη σχετική αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη ως ανεξάρτητης αρχής, ούτε τις αρμοδιότητες άλλων ελεγκτικών οργάνων και αρχών, καθώς και του Ελεγκτή Νομιμότητας.

V. Ο συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης συντάσσει ετήσια έκθεση. Η ετήσια έκθεση παρουσιάζεται από τον ίδιο και συζητείται στην ειδική δημόσια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου για τον απολογισμό της δημοτικής αρχής κατά τις διατάξεις του άρθρου 217 του ΚΔΚ, εντός 30 ημερών από την υποβολή της. Ο συμπαραστάτης μπορεί επίσης να προβαίνει στην διατύπωση προτάσεων βελτίωσης της δημοτικής διοίκησης και των σχέσεών της με το κοινό, τόσο στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσής του, όσο και επ' ευκαιρία σημαντικών προβλημάτων κακοδιοίκησης που ο ίδιος εντοπίζει. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η ειδικές

Πρόγραμμα Καλλικράτης

προτάσεις του συμπαραστάτη υποβάλλονται στο δήμαρχο και κοινοποιούνται στο δημοτικό συμβούλιο και στον γενικό γραμματέα του δήμου. Τόσο η ετήσια έκθεση όσο και οι ειδικές προτάσεις του συμπαραστάτη αναρτώνται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του δήμου με φροντίδα των δημοτικών υπηρεσιών.

VI. Ο συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης λαμβάνει αντιμισθία ισόποση με την αντιμισθία του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Ως προς την καταστατική θέση και τις ευθύνες του συμπαραστάτη και της επιχείρησης ισχύουν οι σχετικές διατάξεις για τους δημοτικούς συμβούλους.

4. Η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής

Συνίσταται στους δήμους άνω των 10.000 κατοίκων, η επιτροπή ποιότητας ζωής που λειτουργεί κατ' αντιστοιχία της οικονομικής επιτροπής, με σημαντικές αρμοδιότητες σε θέματα ποιότητας ζωής όπως:

α) Αδειοδοτήσεις καταστημάτων και επιχειρήσεων

β) Καθορισμός χώρων λειτουργίας λαϊκών αγορών, υπαίθριου εμπορίου κ.α.,

γ) καθώς και σε γνωμοδοτικού χαρακτήρα πολεοδομικά και περιβαλλοντικά θέματα.

δ) Κατά την άσκηση των σχετικών αρμοδιοτήτων της, λαμβάνει ειδική μέριμνα για το σχεδιασμό δράσεων που αποβλέπουν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής και εν γένει στην εξυπηρέτηση των ατόμων με αναπηρίες και Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων.

Η κοινωνική οικονομία και η «πράσινη επιχειρηματικότητα» εκτός από «ευσυνείδητη χρήση» των φυσικών πόρων επιτυγχάνουν την ευαισθητοποίηση του πολίτη όχι μόνο σε περιβαλλοντικά θέματα, αλλά και αναφορικά με τον κοινωνικό αποκλεισμό- τα αίτιά του, τις εκφάνσεις του, τους τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου- αφού οι θέσεις εργασίας που δημιουργούν οι κοινωνικές επιχειρήσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα αντιμετωπίζουν και εκτεταμένα φαινόμενα στις τοπικές κοινωνίες όπως η φτώχεια και η ανεργία που αποτελούν παράγοντες που οδηγούν σε κοινωνικό αποκλεισμό.

Επιπλέον η κοινωνική οικονομία, λόγω της σύνδεσής της και με την «πράσινη επιχειρηματικότητα» πλέον, δημιουργεί πρόσφορο έδαφος για την προσέλκυση και ιδιωτικών επιχειρήσεων – με πεδίο επιχειρηματικής

Πρόγραμμα Καλλικράτης

δραστηριοποίησης κυρίως τον τουρισμό και υπηρεσίες που σχετίζονται με τον τριτογενή τομέα παραγωγής¹- που δίνουν ζωή στην τοπική κοινωνία (θέσεις εργασίας που αποτρέπουν την εσωτερική μετανάστευση, μεγαλύτερη καταναλωτική δυνατότητα των πολιτών, θετική πρόοδο των παρεχόμενων υπηρεσιών σε δημόσιο - ιδιωτικό επίπεδο στην κλίμακα της κάθε περιφέρειας κ.α).

Συμπληρωματικά, οι σχεδιασμοί για «πράσινη επιχειρηματικότητα», για βελτιστοποίηση της τοπικής δικτύωσης από τα δημοτικά και περιφερειακά όργανα, αναφορικά με δράσεις για τη βελτίωση του επιπέδου της ποιότητας ζωής του πολίτη, προγραμματισμοί για τοπική ανάπτυξη όχι μόνο είναι αναποτελεσματικοί αν δεν συνυπάρχουν και δεν συμπορεύονται κάτω από κοινά πλαίσια δράσης, αλλά και δεν υφίστανται αποτελεσματικές «κατευθύνσεις»/ πολιτικοί σχεδιασμοί που δεν συμπεριλαμβάνουν σχεδιασμούς για όλους τους παραπάνω τομείς.

Συμπεραίνουμε επομένως ότι το να θεωρήσουμε ότι πεδία όπως η επιχειρηματικότητα, -με έμφαση στον τουρισμό και στην τοπική ανάπτυξη- η προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και η επιδίωξη για αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του πολίτη είναι απόλυτα αυτόνομα ως προς τις δημοτικές και περιφερειακές δράσεις και σχεδιασμούς αποτελεί σαφώς λανθασμένη θεώρηση. Αναφερόμενη στα παραπάνω πεδία η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Κοινοτικές σχετικές οδηγίες καθιστούν σαφής τη σχεσιακότητα των παραπάνω, καθώς ο σχεδιασμός του ενός τομέα/ πεδίου από τα παραπάνω δε μπορεί- αν θέλει να θεωρείται αποτελεσματικός – να μην περιλαμβάνει και τα υπόλοιπα (πεδία δραστηριοποίησης).

¹ Παρατηρούνται πλέον εναλλακτικές μορφές τουρισμού που συνδυάζουν την ανάπαυση/ ψυχαγωγία των διακοπών με αγροτικές εργασίες σε τοπικές καλλιέργειες – συνήθως σε Π.Ο.Π. προϊόντα-επιχειρώντας, έτσι, την καλύτερη γνώση του τόπου αναψυχής / διακοπών μέσω βιωματικών εμπειριών.

Κεφάλαιο 3^ο

Προϋποθέσεις για την επίτευξη των στόχων του «Καλλικράτη»

«Η φυσιογνωμία της νέας κοινωνικής πολιτικής διαμορφώνεται μέσα από τις επιτακτικές προσαρμογές και τις επιβεβλημένες αναμορφώσεις των νέων πολιτικών για την απασχόληση και την κοινωνική προστασία. Αναμορφώσεις και μετασχηματισμοί που συνδέονται με την υποχώρηση μιας καθολικού χαρακτήρα κοινωνικής πολιτικής προς όφελος μιας νέου τύπου επιλεκτικότητας με κριτήριο την αποκέντρωση των υπηρεσιών, την ενεργό συμμετοχή των εν δυνάμει ωφελομένων, καθώς και την υιοθέτηση ενεργητικών πολιτικών με τη σύνδεση του συστήματος κοινωνικής προστασίας στις δομές της αγοράς εργασίας και την εγκατάλειψη των παραδοσιακών παθητικών πολιτικών, που εστίαζαν σε συστήματα παροχών» (Ναγόπουλος Ν., 2008:8).

«Μόλις τα τελευταία χρόνια μπορούμε να πούμε ότι δημιουργείται μια νέα ανάγκη προσαρμογής στον τομέα των νέων πολιτικών απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας, των οποίων πλέον η σχέση εμφανίζεται ως αμφίδρομη. Δηλαδή, όταν μιλάμε σήμερα για κοινωνική ενσωμάτωση και προστασία σε επίπεδο ευρωπαϊκών και εθνικών θεσμικών πολιτικών αναφερόμαστε σε εκείνες τις διαδικασίες κοινωνικής ένταξης, οι οποίες έχουν σχεδιασθεί να ευνοούν, αλλά και να ευνοούνται από τις πολιτικές για την απασχόληση.

Πέρα όμως από τις διαπιστώσεις αυτές η απόσταση ανάμεσα στην παραδοσιακή εξυπηρέτηση των πολιτών και την επιτακτική ανάγκη προσαρμογής σε νέες κοινωνικές ανάγκες εξακολουθεί να είναι μεγάλη, όπως και η αναμόρφωση μιας επιλεκτικής και αναποτελεσματικής κοινωνικής πολιτικής σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Και στο σημείο αυτό ο ρόλος των φορέων και των Οργανισμών συμβουλευτικής κοινωνικής υποστήριξης είναι σημαντικός, κυρίως σε επίπεδο παροχής αποκεντρωμένων υπηρεσιών» (Ναγόπουλος Ν, 2008:9).

Δεδομένο ότι οι περιφερειακές αγορές εργασίας συμβάλλουν καταλυτικά στην αναπτυξιακή διαδικασία- πάντα, βέβαια, τηρουμένων των προϋποθέσεων για οργανωμένη / συγχρονισμένη και ανεπτυγμένη τοπική δικτύωση και ανάλογες σχετικές υπηρεσίες- κρίνεται απαραίτητος ο σχεδιασμός αυτού του τοπικού αυτοδιοικητικού πλαισίου που θα παρέχει τις δυνατότητες για ενεργώ συμμετοχή του

Πρόγραμμα Καλλικράτης

πολίτη και του επιχειρηματία απέναντι στους αναπτυξιακούς στόχους της κάθε περιφέρειας.

Μία νέα διακυβερνητική περιφερειακή πολιτική οφείλει να εντάσσει στα πλαίσιά της υλικούς και άυλους πόρους και υποδομές, ολοκληρωμένους σχεδιασμούς αναφορικά με τους προϋπολογισμούς των έργων και τις δημόσιες δαπάνες, να έχει καταρτίσει σχεδιασμό για τον τόπο με τον οποίο θα προσελκύσει και άλλες επενδύσεις εντός των ορίων της κοινότητας δημιουργώντας τα ανάλογα κίνητρα για αυτό το σκοπό. Η νέα διακυβερνητική πολιτική, αν θέλει να θεωρηθεί επιτυχής, θα πρέπει να σέβεται και να δημιουργεί εύφορο έδαφος γενικά για την επιχειρηματικότητα, αλλά κυρίως για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις- αφού αυτές αποτελούν την πλειοψηφία επιχειρηματικής δραστηριότητας σε τοπικό επίπεδο. Πολιτικές κατάρτισης και δια βίου μάθησης και πολιτικές/ σχεδιασμοί αποκέντρωσης του δημοσίου τομέα, πάντα με τη συνεργασία της Κοινότητας αποτελούν, επίσης, αναγκαίες προϋποθέσεις για μία επιτυχή διακυβερνητική περιφερειακή πολιτική.

Η δικτύωση- και ο ορθολογισμός που πρέπει να διέπει τα δίκτυα που συμβάλλουν αποφασιστικά στην άσκηση πολιτικής- αποτελεί κορυφαία συμβολή στην επίλυση προβλημάτων αναφορικά και με την πολιτική κοινωνικής ανάπτυξης σε περιφερειακό επίπεδο. Τα δίκτυα παρέχουν τις κατάλληλες συνεργατικές/ συμμετοχικές δράσεις- παραδείγματος χάριν, συνεργασίες για ζητήματα προστασίας και υπεράσπισης συνόρων μεταξύ των χωρών μελών της Κοινότητας- για την αναπτυξιακή πορεία των τοπικών κοινωνιών. Ένα πολύ σημαντικό μέλος αυτών των δικτύων θα πρέπει να είναι τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, ως κοιτίδα της γνώσης, της επιστήμης και της τεχνολογίας.

Πέραν από την κορυφαία συμβολή της δικτύωσης στην αξιοποίηση του κοινωνικού κεφαλαίου σε περιφερειακό επίπεδο, σημαντικός είναι και ο καθορισμός ενός κοινού αξιακού συστήματος αναφορικά με τις όποιες επιθυμητές επιδιώξεις σε τοπικό επίπεδο. Οι κοινοί στόχοι χαράσσουν επιτυχή πολιτικό σχεδιασμό, όμως μόνο εάν ο καιροσκοπισμός αντικατασταθεί με την επενδυτικότητα, αν η κερδοσκοπία «παραγκωνιστεί» από τη θέσπιση κριτηρίων ποιότητας, αν η τοπικότητα αντιμετωπιστεί ως ευκαιρία και όχι ως τροχοπέδη λόγω έλλειψης των κατάλληλων δομών, αν στη ρουτίνα της παραγωγής ενταχθεί η καινοτομία, τότε θα επέλθει η συνολική πρόοδος σε περιφερειακό/ επίπεδο. Η τοπική αυτοδιοίκηση με βάσει το κατά πόσο θα επιτύχει στους παραπάνω τομείς θα κριθεί ως επιτυχής ή ανεπιτυχής, επαρκής ή ανεπαρκής.

Πρόγραμμα Καλλικράτης

Δε θα μπορούσαμε να παραθέσουμε με πιο ολοκληρωμένο, σαφή και επιστημονικό τρόπο έναν ανακεφαλαιωτικό επίλογο του συγκεκριμένου κεφαλαίου, παρά με το απόσπασμα από άρθρο του κ. Ναγόπουλου. Όπως γίνεται κατανοητό και στο παρακάτω απόσπασμα η τήρηση κάποιων σχεδιασμών/ πολιτικών είναι εκείνος ο παράγοντας που θα διασφαλίσει ή όχι την επιτυχία του προγράμματος «Καλλικράτης»- πάντα ,βέβαια, με την ενεργώ συμμετοχή του πολίτη-. « Γίνεται αντιληπτό, ότι βασική προϋπόθεση για τα παραπάνω αποτελεί η αναβάθμιση των υποστηρικτικών κοινωνικών υπηρεσιών που προσφέρονται από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε συνεργασία με εθελοντικές και μη κερδοσκοπικές οργανώσεις με την αξιοποίηση τόσο των θεσμικών, όσο και των άτυπων δικτύων κοινωνικής προστασίας. Κεντρικός στόχος μέσα από τη δημιουργία τοπικών εταιρικών σχέσεων και την αναβάθμιση του κοινωνικού διαλόγου καθώς και τη σύνδεση με φορείς της τοπικής κοινωνίας είναι αρχικά η βελτίωση και ο εκσυγχρονισμός τους, ώστε να επιτευχθεί η ορθολογική αξιοποίηση του στελεχιακού δυναμικού. Παράλληλη προϋπόθεση είναι και η ενίσχυση των προσόντων των λιγότερο ανταγωνιστικών ομάδων του πληθυσμού, η βελτίωση της ζήτησης εργασίας μέσω της διεύρυνσης και εξειδίκευσης των παρεχόμενων υπηρεσιών από τις υποστηρικτικές υπηρεσίες των Ο.Τ.Α και της προώθησης βιώσιμων μοντέλων διαχείρισης των εν λόγω υπηρεσιών για την παροχή προς τις ευπαθείς ομάδες υπηρεσιών προσαρμοσμένων στις πραγματικές τους ανάγκες» (Ναγόπουλος Ν., 2011:18).

Αναφορικά με τις προϋποθέσεις αποτελεσματικότητας και επιτυχίας και του προγράμματος «Καλλικράτης», πληροφορούμαστε από σχετικό απόσπασμα στο ίδιο άρθρο του κ. Ναγόπουλου ότι και με Κοινοτική πρωτοβουλία και συνεργασία η υλοποίηση πραγματώνεται αναφορικά με παράγοντες διασφάλισης και εξέλιξης/ επένδυσης στην κοινωνική επιχειρηματικότητα. Μένει στις κρατικές μας δομές να εξελίσσουν και άλλες μεταβλητές που θα επιφέρουν συνολική κοινωνική πρόοδο και σε τοπική/ περιφερειακή κλίμακα:

«Σημειώνεται ότι το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» επιχειρεί να ενισχύει τον περιφερειακό σχεδιασμό για την κοινωνική

Πρόγραμμα Καλλικράτης

επιχειρηματικότητα² και την υλοποίηση δράσεων στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας³ με τη χρηματοδότηση ολοκληρωμένων πρωτοβουλιών στην κατεύθυνση αυτή. Μια πραγματικότητα που καθιστά επιτακτική την ανάγκη για την εκπόνηση θεσμικού, κανονιστικού, διοικητικού και δημοσιονομικού πλαισίου με στόχο την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και τη διευκόλυνση της ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων. Μεταξύ άλλων, σχεδιάζεται ο προσδιορισμός κριτηρίων καθορισμού των κοινωνικών επιχειρήσεων και ο έλεγχος αυτών, η ανάπτυξη σύγχρονων μεθόδων και εργαλείων χρηματοδότησης και δικτύωσή τους με δημόσιο, ιδιωτικό τομέα και ΟΤΑ, καθώς και η διερεύνηση δυνατοτήτων ανάθεσης υπηρεσιών από φορείς δημοσίου και ιδιωτικού τομέα σε κοινωνικές επιχειρήσεις» (Ν. Ναγόπουλος, 2011:15).

² «Η ιδιαιτερότητα της κοινωνικής επιχείρησης είναι ότι συνδυάζει επιχειρηματικό πνεύμα και κοινωνικό σκοπό σε ένα μείγμα οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων που τη διαφοροποιεί τόσο από την κλασική επιχείρηση όσο και από τις παραδοσιακές μορφές μη κερδοσκοπικών ενώσεων. Οι επιχειρήσεις αυτές μπορούν να δημιουργήσουν πρόσθετη απασχόληση, επειδή καλύπτουν νέες ανάγκες, οφειλόμενες σε κοινωνικές μεταβολές (δημογραφικές τάσεις, γήρανση πληθυσμού, μεγάλα ποσοστά γυναικείας απασχόλησης, μεγάλος αριθμός μονογονεϊκών οικογενειών), ενώ δύσκολα μπορούν να αντιμετωπίσουν ανταγωνισμό (εθνικό ή διεθνές) και επομένως παρουσιάζουν μακροπρόθεσμα μεγάλη σταθερότητα. Χαρακτηρίζονται δε από το κοινωνικό και ηθικό περιεχόμενο των στόχων της ανάπτυξης που περιορίζουν την πιθανότητα υποκατάστασης του ανθρώπου από την τεχνολογία, ενώ δημιουργούν ευκαιρίες απασχόλησης για τα ασθενέστερα στρώματα (γυναίκες, νέους, άτομα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες). Διατηρούν δε υψηλή ένταση εργασίας, συχνά απαιτούν μικρή αρχική επένδυση, έχουν περιφερειακή ή τοπική εμβέλεια στον κύκλο εργασιών τους και στηρίζονται, σχεδόν πάντα, τόσο σε δεσμούς εμπιστοσύνης, όσο και σε άτυπες σχέσεις.» (Ν., Ναγόπουλος, 2011:11)

³ Η κοινωνική οικονομία, αναφορικά με τον ελληνικό πολιτικό σχεδιασμό δεν αποτελεί παρά ένα πεδίο με πολλές ασάφειες. Δυστυχώς στη χώρα μας η κοινωνική οικονομία «προσωποποιείται» κυρίως μέσω συνεταιρισμών που στην πλειοψηφία τους δραστηριοποιούνται γύρω από παράγωγα του πρωτογενή τομέα παραγωγής.

Πρόγραμμα Καλλικράτης

Βιβλιογραφία-Άρθρα

N.3852/2010, ΦΕΚ 87 Α' /2010

Ναγόπουλος, Ν., (2008), *Κοινωνική μεταρρύθμιση και αλλαγές στο μείγμα «Δημοσίου»-Ιδιωτικού» στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Ναγόπουλος, Ν., (2011), *Η συμβολή της κοινωνικής έρευνας και γνώσης στον περιφερειακό σχεδιασμό μορφών περιφερειακής ανάπτυξης*, Αθήνα: υπό έκδοση.

Χρυσανθάκης, Χ., (2010), *Καλλικράτης. Ο νέος νόμος για την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Επιχειρησιακό Πρόβλημα Περιβάλλον (2007), *Δείκτες Αξιολόγησης*, Αθήνα

Επιχειρησιακό Πρόβλημα Περιβάλλον (2007), *Απολογισμός και εκτίμηση αναγκών σε έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων*, Αθήνα

Επιχειρησιακό Πρόβλημα Περιβάλλον (2007), *Απολογισμός και εκτίμηση αναγκών σε έργα διαχείρισης υγρών αποβλήτων*, Αθήνα

Ζαϊμάκης Γιάννης (2002), *Κοινοτική Εργασία και Τοπικές Κοινωνίες*. Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα.

Μακρυδημήτρης, Α. και Σπηλιωτόπουλος, Επ. (2001), *Η δημόσια διοίκηση στην Ελλάδα (επιμ.)*, Αθήνα: Αντ. Σάκουλας.

Πετράκος Γ., Ψυχάρης Ι. και Καλλιώρας Δ. (2004) *Περιφερειακές Ανισότητες στα Νέα Κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης'* Στο Γ. Πετράκος και Ι. Ψυχάρης (επιμ.) *Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα*, Κριτική, Αθήνα, σελ. 157-178.

Κείμενο Δημόσιας Διαβούλευσης, *Αρχές Νομοθετικής Πρωτοβουλίας για τη Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, «Πρόγραμμα Καλλικράτης»*, Αθήνα, 2010

Κρητικίδης Γ., (2010), *Η αποτίμηση της Δημοκρατίας (άρθρο)*

Ρομπόλης Σ., (2004), *Διαβρώνεται η κοινωνική συνοχή (άρθρο-εφημερίδα «Το Βήμα»)*

Ιστοσελίδες

www.el.wikipedia.org/ .. /Πρόγραμμα_Καλλικράτης, τελευταία πρόσβαση 12/02/2011

www.ethnos.gr, τελευταία πρόσβαση 27/01/2011